

L'unification allemande

Le congrès de Vienne, en faisant de l'Allemagne une confédération de trente-neuf États dispersés et mis sous la férule de l'Autriche, était loin d'avoir satisfait les aspirations du peuple allemand à l'unité nationale.

Entre 1815 et 1819, quelques fortes poussées nationalistes et libérales dans les universités allemandes furent sévèrement réprimées par Metternich (voir page 128). Vers 1830, les petits princes de la Saxe, de Brunswick et de Hesse-Cassel furent obligés d'abdiquer; ailleurs, des constitutions furent concédées. Entre-temps, l'union douanière que la Prusse avait formée en 1834 fut à tel point florissante que, en 1848, elle s'étend à presque toute l'Allemagne. La Prusse exerça de cette façon une influence plus grande que celle de l'Autriche. En 1848, à la suite de plusieurs soulèvements, beaucoup d'États sont dotés de nouvelles constitutions. Ces États choisissent des représentants qui forment une assemblée nationale, dont le siège est Francfort. Certains membres de cette assemblée, partisans d'une Grande Allemagne, désiraient l'unification totale, y compris l'Autriche et la Bohême; d'autres, partisans d'une Allemagne plus restreinte, voulaient exclure les provinces autrichiennes. Les partisans de la Petite Allemagne l'emportèrent; ils offrirent la couronne impériale à Frédéric IV de Prusse. Celui-ci la refusa, ne voulant pas la recevoir des mains du peuple.

Une tentative d'unification de l'Allemagne par la voie libérale avait donc échoué. Mais elle allait bientôt se faire « par le sang et le fer »; ce sera l'œuvre de deux hommes : Guillaume Ier, roi de Prusse, et son astucieux chancelier Otto von

Bismarck. Sous leur direction, von Roon, ministre de la Guerre, et von Moltke, chef de l'état-major, forment une armée de près d'un demi-million d'hommes. La guerre va devenir, pour Bismarck, un instrument politique.

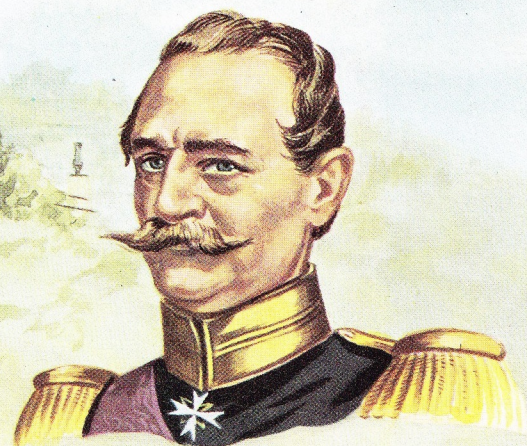
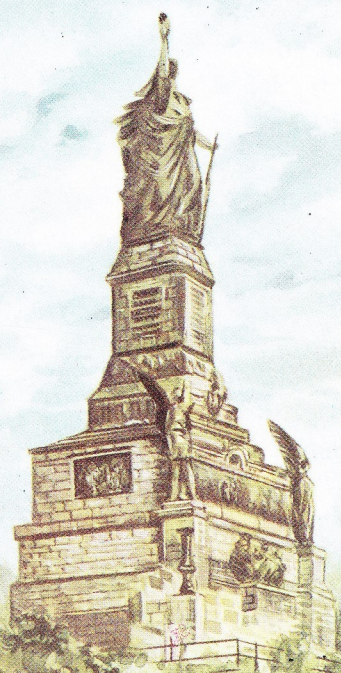
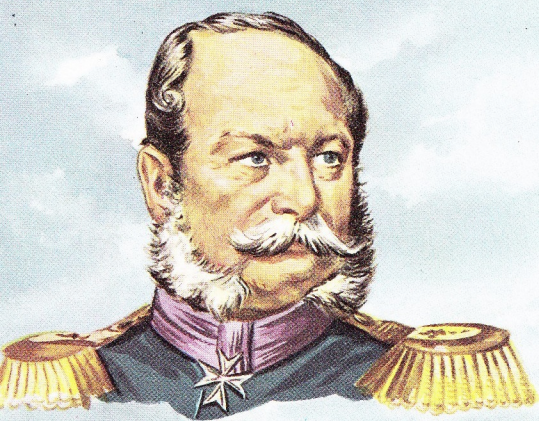
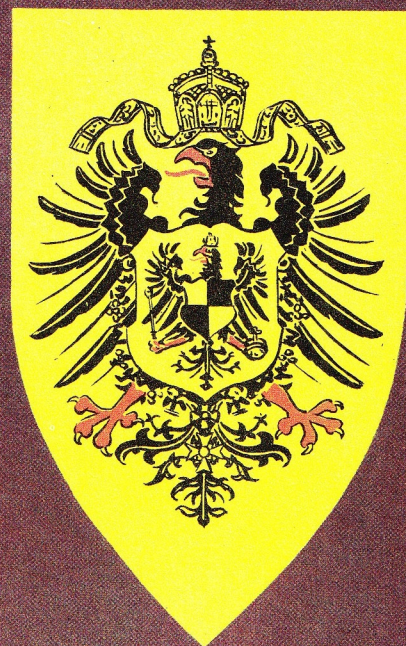
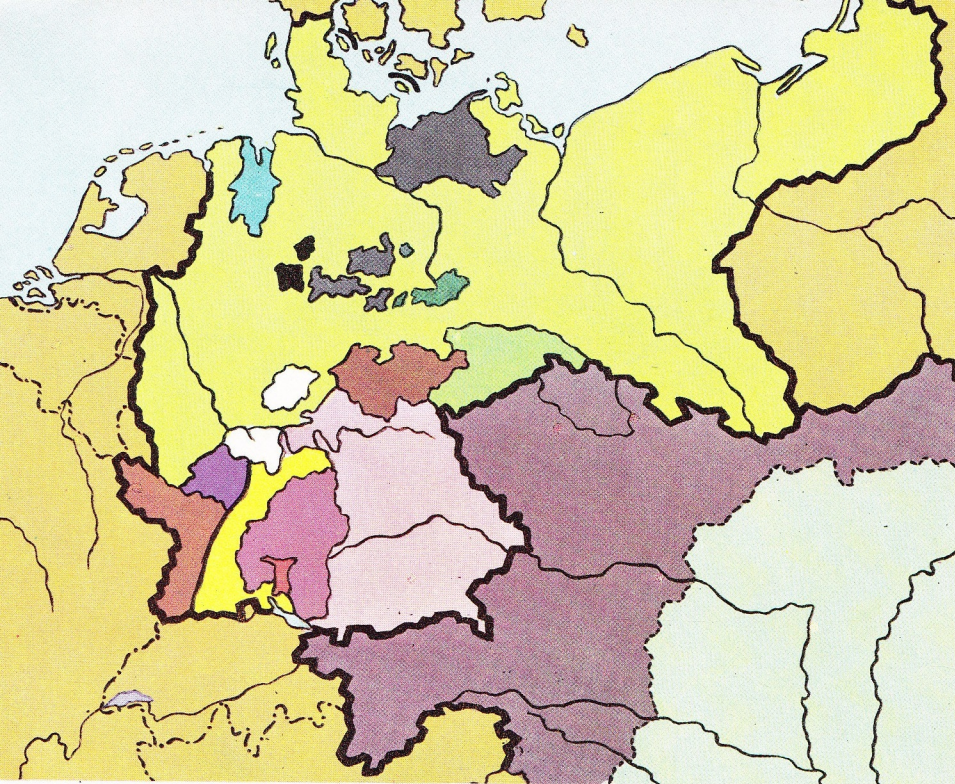
En 1863, avant d'entreprendre sa première guerre, il s'assure la neutralité amicale de la Russie et envoie des troupes à la frontière polonaise pour intimider les rebelles polonais. L'année suivante, en tant qu'allié de l'Autriche, il fait la guerre au Danemark pour deux provinces contestées : le Schleswig et le Holstein. La première est annexée à la Prusse, la seconde à l'Autriche.

Bismarck accuse alors l'Autriche de mauvaise administration au Holstein et lui déclare la guerre. La Bavière, la Saxe et le Hanovre s'allient à l'Autriche, de sorte que la Prusse doit combattre sur deux fronts. Mais l'Autriche est dans le même cas, l'Italie lui ayant déclaré la guerre. Les troupes prussiennes s'efforcent d'abord de vaincre le Hanovre et la Bavière; ensuite, elles se ruent sur la Bohême où elles écrasent l'armée autrichienne à Sadowa (1866).

Bismarck profita d'une querelle au sujet de la succession au trône d'Espagne pour forcer Napoléon III à lui déclarer la guerre (juillet 1870). La France vaincue dut abandonner l'Alsace et une partie de la Lorraine. Les États allemands reconnaissent la primauté de la Prusse; en 1871, la couronne impériale est offerte à Guillaume Ier. Couronné à Versailles, il devient ainsi le premier empereur d'Allemagne. L'unité allemande est un fait accompli.

En haut, à gauche : carte de l'Europe centrale entre 1860 et 1870. À droite : les armes impériales allemandes.

En bas : le monument de la Germania à Rüdesheim. À gauche : Guillaume Ier et von Moltke. À droite : Bismarck et von Roon.

HET VERENIGDE DUITSE KEIZERRIJK ONTSTAAT

Het Congres van Wenen, dat tot gevolg had dat Duitsland een losse federatie van 39 staten bleef, met Oostenrijk als presiderende macht, kwam op geen enkele wijze tegemoet aan de Duitse wens tot nationale eenheid.

Tussen 1815 en 1819 ontstonden in de Duitse universiteiten sterke liberale en nationalistische bewegingen, die door Metternich streng werden onderdrukt. In het begin van de dertiger jaren waren er in verscheidene staten opstanden die tot doel hadden de soevereiniteit van het volk te bereiken. De heersers van Saksen, Brunswijk en Hessen-Kassel werden tot troonsafstand gedwongen en in enkele andere staten werden meer liberale grondwetten aanvaard. In 1819 stichtte Pruisen een tolunie met een aantal andere staten, waarvan het aantal aangesloten landen gestaadig toenam. In 1844 omvatte deze tolunie reeds bijna alle niet-Oostenrijkse staten. Pruisen, dat de leiding van de tolunie had, kreeg hierdoor meer invloed in Duitsland dan Oostenrijk.

In 1848 werden als gevolg van nieuwe opstanden aan vele staten nieuwe grondwetten geschonken. Ze kozen afgevaardigden voor een Nationale Vergadering, die in Frankfurt bijeenkwam. Sommige leden van deze vergadering, de Groot-Duitse partij, wilden heel Duitsland verenigen, met inbegrip van Oostenrijk en Bohemen. Anderen, die de Klein-Duitse partij vormden, wilden de Oostenrijkse provincies uitsluiten. De Klein-Duitse partij wist de meerderheid te behalen en bood Frederik Willem IV van Pruisen de keizerskroon aan. Hij weigerde echter deze uit de handen van het volk te aanvaarden.

Ten slotte werd de eenheid door bloed en staal tot stand gebracht. Ze was voornamelijk het werk van twee mannen: Willem I van Pruisen (broeder en opvolger van Frederik Willem IV) en Otto von Bismarck, de sluwe Pruisische kanselier. Onder hun leiding bouwden Von Roon, minister van oorlog, en Von Moltke, chef van de generale staf, een leger van bijna een half miljoen man op, zodat Bismarck de oorlog als een politiek instrument kon gebruiken.

In 1863, alvorens zijn eerste oorlog te beginnen, verzekerde hij zich van de vriendschappelijke neutraliteit van Rusland, door Pruisische troepen naar

de Poolse grens te zenden om de Poolse opstandelingen ontzag in te boezemen. Het volgende jaar, als bondgenoot van Oostenrijk, bond hij de strijd aan met Denemarken over de betwiste provincies Sleeswijk en Holstein. De Denen werden verslagen. Sleeswijk werd aan Pruisen afgestaan en Holstein aan Oostenrijk.

Oostenrijk ondervond echter veel moeilijkheden bij het bestuur van het afgelegen Holstein en toen de Oostenrijkse gouverneur de toekomst van de provincie opnieuw wilde overwegen, vond Bismarck hierin aanleiding voor een oorlog. In 1866 verbonden Beieren, Saksen en Hannover zich met Oostenrijk, zodat Pruisen verplicht werd op twee fronten te vechten. Italië echter, in een poging om zijn eigen éénmaking te voltooien, verklaarde Oostenrijk de oorlog. Ook Oostenrijk moest dus op twee fronten vechten. De Pruisische troepen van Von Moltke concentreerden zich eerst op het verslaan van Hannover en Beieren. Daarna vielen ze Bohemen binnen, waar ze tijdens de slag bij Sadowa de Oostenrijkers verpletterend versloegen. Pruisen toonde zich grootmoedig bij de vredesonderhandelingen. Bismarck had een oorlog met Frankrijk op het oog en wilde op dat moment Oostenrijk niet meer tot vijand hebben.

Intussen hadden de Duiste staten twee grote blokken gevormd, het zuidelijke onder de leiding van Beieren, en het noordelijke onder de leiding van Pruisen. Bismarck bewerkte nu een bondgenootschap met de leidende zuidelijke staten, waarbij werd overeengekomen dat deze laatste Pruisen zouden ondersteunen bij een eventuele Franse aanval. Bismarck maakte gebruik van een twist over de vraag of een prins uit het huis Hohenzollern de Spaanse troon mocht opeisen en probeerde Napoleon III tot een oorlogsverklaring in juli 1870. Pruisen, dat nu in vereniging met alle Duitse staten optrad, versloeg de Fransen te Metz en te Sedan. Frankrijk moest de Elzas en een gedeelte van Lotharingen afstaan en Napoleon III zelf werd tot troonsafstand gedwongen.

In Duitsland verlangde de openbare mening nu de eenheid onder Pruisische leiding. In 1871 werd de keizerskroon aan Willem I aangeboden. Deze werd de eerste keizer van Duitsland.

Boven links : Kaart van Midden-Europa tussen 1860 en 1870. **Rechts :** Duitse keizerlijke wapens. **Onder :** Het Germania-monument te Rudesheim, met Willem I en Von Moltke links, Bismarck en Von Roon rechts.

Globerama

HISTOIRE DES CIVILISATIONS MENS EN WERELD, VROEGER EN NU

CASTERMAN

HET AVONTUUR VAN MENS EN WETENSCHAP

KEURKOOP NEDERLAND

© ESCO PUBLISHING COMPANY

Le présent ouvrage est publié simultanément en
français (Casterman, Paris-Tournai)
allemand (International School, Cologne)
anglais (Odhams Press, Londres)
américain (International Graphic Society, New York)
danois (Munsgaard Scandinavisk Bogforlag)
finlandais (Munsgaard)
hollandais (Keurkoop, Rotterdam)
italien (Fratelli Fabbri, Milan)
portugais (Codex)
suédois (Munsgaard)

2e édition, 1964

KEURKOOP NEDERLAND

© ESCO PUBLISHING COMPANY

ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN VOOR ALLE LANDEN

Art © 1959 by Esco, Anvers

Text © 1963 by Casterman, Paris

Tous droits de traduction et de reproduction réservés.